

Ενας τρόφιμος ολλανδικού γηροκομείου μάς δίνει σε ημερολογιακή μορφή και με χιούμορ μια απογραφή των παθών της τρίτης ηλικίας και μια εκ των έδων κριτική της επιστημονικής προόδου

Χέντρικ Χρουν

Η «Λέσχη των Γερόντων αλλά όχι ακόμη Νεκρών»

ΓΡΑΦΕΙΟ ΜΙΧΑΛΗΣ ΜΟΛΙΝΟΣ

Δεν μαθαίνουμε πολλά για το βιογραφικό του κεντρικού ήρωα και αφηγητή αυτής της ιστορίας, πέραν του ότι η μανιοκαταθλιπτική γυναίκα του έχει πεθάνει σε κάποιο ίδρυμα και ότι έχει χάσει την κόρη του σε μικρή ηλικία. Κατά τα άλλα, είναι ο μέσος άνθρωπος, κάτοικος μιας πειρού που λέγεται Ευρώπη, η οποία πέτυχε μεταπολεμικά τόσο πολλά ώστε συχνά στενάζει υπό το βάρος της επιτυχίας της: άνοδος του μέσου βιοτικού επιπέδου, ελαχιστοποίηση της ανεργίας, ραγδαία τεχνολογική πρόοδος, δίκτυ ασφαλείας για τους άτυχους της ζωής, διατροφική αυτονομία, σεβασμός των πάσης φύσεως ανθρωπίνων δικαιωμάτων, θρίαμβος του λεγομένου κράτους πρόνοιας και του αντίστοιχου κράτους δικαίου, περιβαλλοντική αναβάθμιση και προστασία μετά τα πρώτα στάδια των αναπτυξιακών δεκαετιών, ειρήνη, σεβασμός στις δημοκρατικές λειτουργίες κ.λπ. Η έλξη που εξακολουθεί

να ασκεί η Ευρώπη σε όλο πρακτικά τον πλανήτη δεν είναι τυχαία, όσο και αν οι Ευρωπαίοι θεωρούν δεδομένες τις κατακτήσεις και αυτονομία τα δικαιώματά τους. Δίπλα ωστόσο σ' αυτή τη γενική εικόνα έχουμε σειρά φαινομένων κοινωνικής αποδιάρθρωσης, μεταξύ των οποίων μια επικίνδυνη αναστροφή της πυραμίδας ηλικιών. Οι άνθρωποι, υπό το φως των δραματικών εξελίξεων στη βιολογία, την ιατρική και τον τομέα της διατροφής, ζουν όλο και περισσότερο, επιμένουν να παράγουν σε διαρκώς μεγαλύτερη ηλικία και ελπίζουν σταθερά σε κάτι καλύτερο όταν δεν βρίσκονται με άνοια σε κάποιο ίδρυμα. Αντιστρόφως, στη βάση της πυραμίδας γεννιούνται όλο και λιγότερα παιδιά ως αποτέλεσμα μιας εγωιστικής, ναρκισσιστικής διαδικασίας αυτοπραγμάτωσης όπου οι άνθρωποι προτιμούν την αυτονομία και την καριέρα τους από το να γεννοβόλουν κουτσούβελα. Τα παιδιά δεν συνιστούν πλέον δίκτυ ασφαλείας, ειδικά σε πλήρως αστικοποιημένες κοινωνίες όπως η ευρωπαϊκή, με τις γυναίκες να έχουν κατακτήσει οριστικά την ισότητα. Αποτέλεσμα όλων τούτων (και κεντρικός άξονας αυτού του βιβλίου) είναι ο ολοένα μεγεθυνόμενος τομέας της παροχής

υπηρεσιών σε υπερηλικούς, με άλλα λόγια σε ανθρώπους που δεν είναι πια ικανοί να αυτοεξυπηρετηθούν. Η Ελλάδα το γνωρίζει καλά αυτό: σε μια κοινωνία με μηδενική πρόνοια αλλά με παχυλά ακόμη σήμερα τα ιδιωτικά πουγκιά, το βάρος πέφτει στον ώμο μεταναστών και επίπλυτων ή πιο πρόσφατα στους χιλιάδες αποφοίτους νοσηλευτικών σχολών (κυρίως αλβανικής καταγωγής) που επωμίζονται το κατ' οίκον έργο.

Ο χρόνος δεν κυλά ομοιόμορφα

Εδώ, ωστόσο, το ενδιαίτημα της καλομεταφρασμένης αυτής αφήγησης είναι ένα ολλανδικό γηροκομείο, στα βόρεια του Αμστερνταμ, όπου και περνάει τις μέρες του ο συγγραφέ-

ας - ένας οξύνοους, χιουμορίστας, με πολιτική συνείδηση και με ουδεμία διάθεση παραίτησης από τη ζωή 85άρης. Ο Χέντρικ Χρουν (πρόκειται για ψευδώνυμο), στη στροφή μιας νέας χρονιάς, αποφασίζει να κρατήσει ημερολόγιο, αφενός για να έχει κάτι να κάνει, αφετέρου για να αποδείξει ότι ο χρόνος δεν κυλά τόσο ομοιόμορφα όσο πιστεύουμε σε μια καθημερινότητα απραγίας που μοιάζει με αιώνια άδεια Κυριακή. Και ενώ στο πρώτο τρίτο του βιβλίου κινδυνεύουμε να πλήξουμε, σταδιακά μας τυλίγει στο δίκτυ μιας αφήγησης που προς το τέλος θα ευχόμασταν να μην είχε τελειώσει τόσο γρήγορα. Ο Χρουν διαπιστώνει σιγά σιγά ότι ακόμη και μέσα σε έναν οίκο ευγηρίας η ζωή μπορεί

να γίνει εξίσου συναρπαστική με τα καλύτερά μας χρόνια. Παρακολουθεί με προσοχή την αλλαγή των εποχών διαβάζοντας τα σήματα της φύσης στα αγριολούλουδα ή τα σύννεφα και τους ανέμους. Βγαίνει βόλτες, έστω και διακόποντάς τες κάθε τόσο για να ανακτήσει τις ανάσες του σε κάποιο παγκάκι. Παρακολουθεί τα τεκταινόμενα στον οίκο ασκώντας κριτική στις παραξενιές αυτών των κακομαθημένων γερόντων, που είναι ικανοί να κλαυθμηρίζουν για ένα νεκρό χρυσόψαρο παρά για τα χιλιάδες θύματα του πολέμου στη Συρία. Σατιρίζει τον υποδόριο ρατσισμό των ενοίκων (όσο πιο σκούρος είναι κάποιος τόσο ισχυρότερος υποψήφιος για ένα έγκλημα ή και μια απλή αμέλεια), τον εγωισμό τους (διαρ-

Το τέλος του δρόμου και η ελπίδα

«Οι γέροι είναι της μόδας»

Το βιβλίο θίγει και πολλά άλλα σύγχρονα ζητήματα, από αυτό της ευθανασίας μέχρι τις υπερβολές της σύγχρονης ιατρικής, την αποσάθρωση των οικογενειακών δεσμών και την εκμετάλλευση της τρίτης ηλικίας από το πολιτικό σύστημα. Μάλιστα στην Ολλανδία έχει ξεπηδήσει το πολιτικό κόμμα 50+ που υποτίθεται ότι εκπροσωπεί τα συμφέροντα των εκατομμυρίων ψηφοφόρων μεγάλης ηλικίας. Όμως ο Χέντρικ δεν τοιμπάζει τόσο εύκολα. «Οι γέροι είναι της μόδας» σαρκάζει. «Υπάρχει μια πλημμυρίδα φιλμ, βιβλίων, ντοκιμαντέρ και άρθρων για τους ηλικιωμένους. Στην καθημερινή ζωή ωστόσο δεν ωφελούμαστε ιδιαίτερα από όλη αυτή την προσοχή, το αντίθετο μάλιστα». Όταν θίγεται το ζήτημα του υπερπληθυσμού, ο Χρουν στοχάζεται ότι ο αριθμός πέρασε από τα δύο στα επτά δισεκατομμύρια κατοίκους στη διάρκεια της ζωής του. Η εγωκεντρική συνομιλήτριά του θα βρει να το σχολιάσει ως εξής: «Πράγματι, πήξαμε». Και ο καλός του φίλος, ο σκανταλιάρης Έβερτ, θα αντισηχολιάσει πικρά: «Δεν το βλέπω πάντως στον αριθμό των επισκεπτών μας». Στην κατακλείδα της συζήτησης ο Χρουν θα υπολογίσει ότι αν στοιβάξεις τους ανθρώπους σαν τα κοτόπουλα

στα εκτροφεία, τότε και τα επτά δισεκατομμύρια θα χωρούσαν σε μια χώρα στο μέγεθος της Ολλανδίας, οπότε έχουμε περιθώριο για πολλά διακόμματα. Σε άλλη συζήτηση, ύστερα από μια φυσική καταστροφή στις Φιλιππίνες ένας τρόφιμος θα σχολιάσει θυμωσοφικά: «Πάλι καλά που είναι τόσο φτωχοί, αλλιώς οι ζημιές θα ήταν πολύ μεγαλύτερες». Και ο Χρουν, επικρίνοντας τη στάση της διεθνούς κοινότητας, θα πει με το υποδόριο χιούμορ του ότι τελικά οι προσευχές υποκαθιστούν την οικονομική βοήθεια. Στο τέλος του δρόμου πάντως υπάρχει η ελπίδα. Ο Χρουν ονειρεύεται ότι αν κερδίσει το λαχείο θα αγοράσει ένα πρότυπο οίκο ευγηρίας γι' αυτόν και τους φίλους του, χωρίς κανόνες και περιορισμούς. Θα έχουν ό,τι επιθυμούν ως την έσχατη ώρα και πάνω απ' όλα την προσδοκία μιας ακόμη άνοιξης. Να 'ναι καλά και να μακρομερεύσει μήπως μας δώσει άλλο ένα καθαρθήριο βιβλίο σαν κι αυτό, δομημένο στις καλύτερες λογοτεχνικές παραδόσεις. Αλλωστε του έχει καλαρέσει το γράψιμο και στην ακροτελεύτια φράση είναι έτοιμος να πάει να αγοράσει μια ατζέντα κι ένα σημειωματάριο για τη νέα χρονιά.

Προσπάθειες να κάνω
κάτι με τη ζωή

Η ιστορία που έγραψε
ο Hendrik Groen, 83 ετών

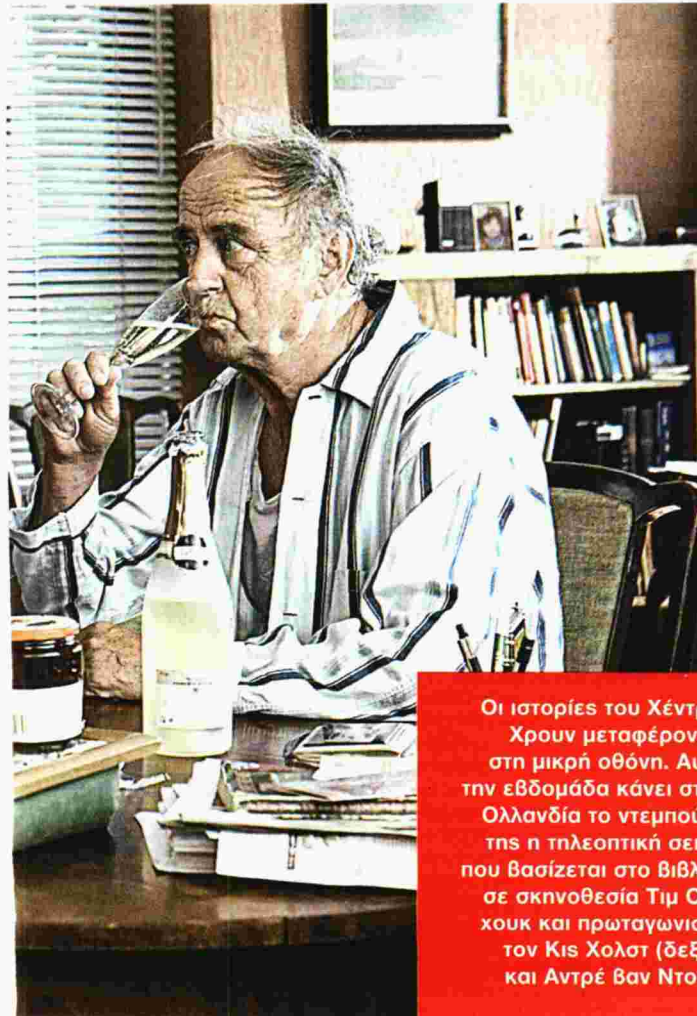
Hendrik Groen
**ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΝΑ ΚΑΝΩ
ΚΑΤΙ ΜΕ ΤΗ ΖΩΗ**
ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ
ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚ ΧΡΟΥΝ, ΕΤΩΝ 83½

Μτφ. Μαργαρίτα Μπανάτσου,
Εκδ. Πατάκης 2017, σελ. 413
Τιμή: 18 ευρώ

κώς γκρινιάζουν για τις μειούμενες συντάξεις και παροχές, αγνοώντας ότι εκατομμύρια συνομηλίκων τους ανά τον κόσμο δεν γνωρίζουν καν τι σημαίνει σύνταξη) και τον αυξανόμενο εγωκεντρισμό τους (όλες οι συζητήσεις περιστρέφονται περί τις παθήσεις και τα χάπια τους). Συνδικαλιζείται για την ποιότητα του φαγητού και για την αδιαφάνεια στη

διαχείριση του γηροκομείου, φτάνοντας μάλιστα να προσλάβει έναν απόμαχο δικηγόρο για να αποκτήσει πρόσβαση στα πρακτικά του ΔΣ. Κυρίως όμως απολαμβάνει την παρέα των λίγων φίλων του, ανθρώπων με κουράγιο για τη ζωή ακόμη κι όταν τους χτυπούν διάφορα κακά, με τους οποίους ανταλλάσσει επισκέψεις, πίνει το ποτάκι του και οργανώνει κοινωνικές δραστηριότητες.

Η ζωή αυτής της μικροπαρέας αρχίζει μάλιστα να αποκτά τα χαρακτηριστικά μιας πραγματικής κοινωνικής συγκρότησης όταν ιδρύουν τη «Λέσχη των Γερόντων αλλά όχι ακόμη Νεκρών», προκαλώντας τη ζήλεια και την επιθετικότητα των υπολοίπων. Μέσω της Λέσχης διοργανώνουν γαστρονομικές εξορμήσεις, πολιτιστικές επισκέψεις, ακόμη και ένα ατυχές τουρνουά γκολφ, ξανακαλωπώντας έτσι τις γητιές του έξω κόσμου, ενώ πλησιάζουν ο ένας τον άλλο μέχρι του σημείου ο ήρωάς μας να επαναανακαλύψει, εκτός από τη φιλία, τον έρωτα και να ακολουθήσει μέχρι τον τάφο την ευνοούμενή του κυρία χτυπημένη από εγκεφαλικό. Μέχρι δε την τελευταία της ώρα, της πάει λουλούδια, ανταποδίδει πραγματικά ή φανταστικά σήματα επικοινωνίας μαζί της και της διαβάει από τα αγαπημένα της βιβλία, προβάλλοντας έτσι την άποψη ότι κάποιο τμήμα του εσωτέρου εαυτού μας εξακολουθεί να επιτελεί ουσιώδεις διανοητικές λειτουργίες μέχρι το τέλος.

MAX EIJMER VAN DER MAREL

Οι ιστορίες του Κέντρικ Χρουν μεταφέρονται στη μικρή οθόνη. Αυτή την εβδομάδα κάνει στην Ολλανδία το ντεμπούτο της η τηλεοπτική σειρά που βασίζεται στο βιβλίο, σε σκηνοθεσία Τιμ Ολιχουκ και πρωταγωνιστή τον Κις Χολστ (δεξιά) και Αντρέ Βαν Ντούιν

